

Emne nr. 10. Lynging.

Fra Jørgen Karlsen, Hov i Land, Opland fylke.

Lynging har vært ukjent i Søndre Land, og det har ikke vært hverken rik eller fattig som har vært opp-tatt med slikt arbeid, for lyngen ansees for aa være et mye skralere før enn lauvet, som det jo gjennom-tia har vært saa rikelig av i S. Land.

Men til beite ^{tidlig} om vaaren naar det er knapt om før, altsaa i vaarknipa, har man gjerne sloppet ut: ku, sau og geit paa beite for lyng. Det var ei liv-berging i dette, sa folk; det berga liv, men var anset for daatlig næringsfor.

2.

Mosing.

Under krigen vart det av mange smaabrukere som bodde slik til, brukt ikke saa lite mose. Folk kaller rein-lavet her for kvitmose, og den vokser paa enkelte ste-der til aases. Det er kraftig fer til alle dyr, men helst liker man ~~den~~ ^{mosen} til grisefer. Mosen var ^t helst san-ka om sommeren i tørrvær og baaret heim i sekker. Man ligger gjerne noen dager oppe paa ^e strene mens mose-sankinga gaar for seg av baade kar og kvinner. De ri-ver mosen fram med hendene. Noe anna redskap er ukjent, for man har ikke drevet mosing i større maalestekk. Det er fortalt at for 100 aar sia sendt ^e enkelte bønder en kar til aases med hest og slede for aa sanke mose til sau og gris. Naa bærer en heim mosesekken med en gang og gir grisen det. -

Skjegglauv av grana har man bare sett at sauen liker ute i skogen. Men noe onnearbeid med mose har det vel neppe vært her paa lange tider, for tradisjonen om det er meget svak.

Opland
Søndre Land

Rötter av kveke har blitt brukt i Søndre Land og
 ansees for et kraftig fôr som kua liker godt.

Rötter fra myra har ikke blitt samla, men baade hester
 og kuer liker aa spise rötter fra myra, for de smaker
 salte. Kvekerötter samler man derimot opp fra sakk
 aakeren, vasker og tørker dem og gir kua dem. Med dette
 er det blitt mere og mere sjelden, for slikt arbeid
 hører ikke til rasjonalisering, bare husmenn og smaabru-
 kere nytter dette av og til. Paa gardene rakes kvekef av
 med hesterive og legges i dynger til aa raatne. Bregnerötter,
 tröske eller nökkerose bryr man seg ikke om til fôr.

XXX

Sörpefôr har alltid vart kjent i S.Land, särlig hos
 smaabrukere. Man koker i större gryter i kjøkkenet;
 agner og höyfrö-ugras, avfallsblad fra laaven eller
 lettkorn, har salt til dette og gir kua det.

Ei ku som nylig hadde kalva eller var sjuk, fikk alltid
 varm sörp til dikke, Det var lettkorn av bygg eller
 havre, hakk eller agner som vart kokt og alaatt varmt
 vatn og litt salt til. Avfall fra bränneriene har man
 ikke hatt. Om sommeren koker man gjerne graut av bren-
 nesle, höymo eller tørka potetstilker (om hösten).
 Dette liker saade ku, sau og gris, men kua og grisen
 faar jo det meste, for sauen er i skogen da.

Fiskeavfall har man ikke höve til anna enn det vesle
 som kan falle etter maaltidene, og det faar gjerne
 grisen.

- B. 1. Helst om våren. Livberging. 2. Ku, sau, geit.
 3. I nødsår. 4. Ja, det berge liv.
 II. 1. Helst under krigen. 2. Kvitmose berget. 3. Tørr.
 4. Ja. Noen dager. 5. Med hendene. 6. Ja. I sekker.
Annen mose. Ja en koker graut på den.
 2. Sauen. Nei.